

UITGANGSPUNTEN 1-ZORGRROUTE Wereldwijs

1. Afstemming op de onderwijsbehoefte van leerlingen

In 1-zorgroute staat afstemming van het onderwijs op de onderwijsbehoeften van de leerlingen centraal. Deze verschillen worden gerespecteerd. 1-zorgroute biedt leerkrachten en intern begeleiders stapsgewijs aanwijzingen voor het vaststellen van en omgaan met de verschillende onderwijsbehoeften van de leerlingen in een groep. De leerkracht werkt en denkt vanuit onderwijsbehoeften in plaats van het benoemen van tekorten of defecten die een kind heeft.

2. Preventief en proactief denken en handelen

In 1-zorgroute streven we naar een verschuiving in de richting van preventief en proactief denken en handelen. In plaats van (curatief) de zorg op 'uitvallers' te richten, probeert de leerkracht vroegtijdig leerlingen te signaleren die extra aandacht nodig hebben en het 'gewone' onderwijsaanbod te intensiveren en af te stemmen naar deze leerlingen. Hierbij kijkt de leerkracht niet alleen achteruit, maar ook vooruit: welke cruciale leermomenten in de leerlijn komen de komende periode aan bod en welke leerlingen hebben hierbij extra instructie en begeleiding nodig?

Dikwijls richt de aandacht van de leerkracht zich alleen op leerlingen met een achterstand. Hierbij wordt over het hoofd gezien dat ook leerlingen met een grote ontwikkelings- of leervoorsprong of leerlingen met een eigen leerstijl specifieke onderwijsbehoeften hebben.

3. Positieve aspecten leerling, leerkracht en ouders zijn belangrijk

Vaak zijn we in de zorg naar leerlingen alleen gericht op de tekorten en belemmerende factoren bij een leerling, leerkracht of ouders. Deze negatieve insteek heeft dikwijls een averechts effect. In 1-zorgroute richten we ons voortdurend op de positieve aspecten: Wat kan dit kind goed? Wat vindt het leuk? Wat zijn stimulerende factoren? Waarin is deze leerkracht sterk? Welke aanpak werkt wel en onder welke omstandigheden? Waarin zijn deze ouders sterk? We benutten deze positieve aspecten in de onderwijszorg naar leerlingen.

Aandacht voor positieve aspecten biedt tegenwicht aan het vormen van een negatief beeld van een leerling, leerkracht of ouders. Het biedt ook perspectief: dat wat goed gaat verder uitbouwen.

4. Interactioneel referentiekader

We lokaliseren 'problemen' niet alleen in het kind, maar kijken naar 'dit kind in deze groep bij deze leerkracht in deze school en met deze ouders'. We brengen daarbij alle factoren in kaart en richten ons op de interacties (en de effecten daarvan) tussen het kind, medeleerlingen, leerkracht en ouders. Dit biedt aanknopingspunten om tot een betere afstemming van het onderwijs op de onderwijsbehoeften van het kind te komen.

5. Werken met groepsplannen

Bij het omgaan met de verschillende onderwijsbehoeften van de leerlingen in een groep kiezen we als insteek het werken met groepsplannen. In het groepsplan geeft de leerkracht doelgericht aan hoe zij de komende periode met de verschillende onderwijsbehoeften van de leerlingen in haar groep omgaat.

De leerkracht is beter in staat om vanuit een groepsplan de zorg voor leerlingen met

specifieke onderwijsbehoefte te realiseren. Het werken met een veelheid aan individuele handelingsplannen is in de praktijk onuitvoerbaar en gaat vaak ten koste van de kwaliteit van de instructie en de begeleiding. Vaak zien we dat het werken met individuele handelingsplannen leidt tot een daling van de instructie- en leertijd. Bovendien horen kinderen samen met hun leeftijdsgenoten onderwijs te krijgen en niet in een uitzonderingspositie geplaatst te worden. In de groep leren kinderen van en met elkaar. In 1-zorgroute worden individuele handelingsplannen incidenteel opgesteld. Het individueel handelingsplan is dan een onderdeel/bijlage van het groepsplan en erop gericht dat de leerling weer gaat profiteren van het groepsplan.

6. De leerkracht is de beslissende factor

Bij het afstemmen van het onderwijs op de onderwijsbehoefte van de leerling is de leerkracht de beslissende factor. De leerkracht moet over voldoende competenties beschikken om dit te doen en als professional bereid zijn te reflecteren over haar aanbod en haar handelen

Interne en externe begeleiding is erop gericht de competenties van de leerkracht te vergroten bij het afstemmen van het onderwijs op de onderwijsbehoefte van de kinderen.

7. De zorg wordt zoveel mogelijk binnen de klas geboden

De afgelopen jaren hebben scholen veel tijd en energie gestoken in de opbouw van de onderwijszorg in school. Op veel basisscholen is deze onderwijszorg buiten de klas georganiseerd bijvoorbeeld in de vorm van remedial teaching. Leerlingen komen hierdoor in een uitzonderingspositie en de groepsleerkracht denkt niet meer mee. In 1-zorgroute is de groepsleerkracht verantwoordelijk voor de zorg aan leerlingen. De leerlingen worden niet uit de klas gehaald maar worden zoveel mogelijk binnen de klas begeleid. Zonodig komen er 'meer handen in de klas' om de leerlingen een goede instructie te kunnen geven en goed te kunnen begeleiden.

8. De interne begeleider als 'spin in het web'

Bij de uitvoering van 1-zorgroute in school speelt de intern begeleider een belangrijke rol. De intern begeleider begeleidt de leerkrachten bij het uitvoeren van de stappen uit 1-zorgroute, volgt de voortgang en leidt de groepsbesprekingen en leerlingen besprekingen in school.

Invoering van 1-zorgroute in school vraagt vaak een andere rol van de intern begeleider: de intern begeleider als coach.

Bij het vanuit de leerlingenbespreking schakelen naar externe begeleiding of externe zorg speelt de interne begeleider een verbindende rol. De intern begeleider is de schakel naar externe zorg.

De intern begeleider neemt zonodig initiatieven die het didactisch en pedagogisch handelen van leerkrachten en de leerlingenzorg in school ten goede komen. De intern begeleider heeft taken op de volgende gebieden:

Zorgcoördinatie, coaching van leerkrachten en onderwijsinnovatie ten behoeve van zorgverbreding.

9. Impulsen voor kwaliteitsverbetering

1-zorgroute biedt impulsen om de kwaliteit van het onderwijs en de leerlingenzorg in school te verbeteren. Leerkrachten en het schoolteam reflecteren in 1-zorgroute systematisch

over de kwaliteit en de (leer)opbrengsten van het onderwijs en de zorg aan leerlingen. Invoering van 1-zorgroute biedt aanknopingspunten om in school aandacht te besteden aan bijvoorbeeld leerlijnen, het leerlingvolgsysteem, de zorgstructuur, de differentiatievormen en het klassenmanagement.

10. Actieve participatie van de leerling

In de zorg aan een leerling wordt vaak over de leerling in plaats van met de leerling gesproken. In 1-zorgroute wordt de leerling actief betrokken bij de stappen die in de zorg aan hem/haar gezet worden. De leerkracht gaat met de leerling in gesprek, waardoor de leerling zich serieus genomen voelt en gemotiveerd is om actief 'mee te doen'. Leerlingen kunnen de leerkracht rijke informatie verschaffen over wat goed gaat, wat minder goed gaat en waar zij hulp en begeleiding van de leerkracht bij nodig hebben.

11. Ouders zijn een belangrijke partner

In de stappen die binnen de 1-zorgroute gezet worden zijn de ouders een belangrijke partner van de leerkracht en de school. Zij kennen hun kind als geen ander en kunnen de leerkracht en school waardevolle informatie verschaffen. Hiertoe is een goede communicatie, afstemming en samenwerking met de ouders belangrijk.

12. De werkwijze is systematisch en transparant

1-zorgroute beschrijft in onderlinge afstemming en op een transparante en eenduidige wijze de stappen en de beslismomenten die in de zorg aan leerlingen op groepsniveau, op schoolniveau en op bovenschools niveau gezet worden. De werkwijze is systematisch, met herkenbare stappen die cyclisch gezet worden en met duidelijke beslismomenten. Het is voor iedereen duidelijk wie waarover beslist.

De groepsbesprekingen en de leerlingenbesprekingen zijn belangrijke schakelmomenten in de zorg aan leerlingen. Bij voorkeur is bij de leerlingenbespreking (zorgteam school) externe begeleiding aanwezig.

13. Samenwerking in de regio

Met 1-zorgroute streven we naar een goede en efficiënte samenwerking in de regio tussen school en allen die bovenschools bij de zorg aan leerlingen betrokken zijn, zoals het samenwerkingsverband, de school voor speciaal basisonderwijs, het speciaal onderwijs en de jeugdzorg. De stappen en de beslismomenten zijn duidelijk en de lijnen naar bovenschoolse zorg zijn kort, laagdrempelig en schoolnabij.

Van belang is dat in een regio een gedeelde visie op onderwijszorg ontwikkeld wordt en dat alle betrokkenen uitgaan van een gemeenschappelijke taak en een gemeenschappelijk referentiekader. Bij voorkeur is in de regio één zorgloket of een zorg- en adviesteam ingericht waar scholen met hun vragen terecht kunnen.

De school kan tegenwoordig niet meer naar binnen gericht opereren en los van haar omgeving onderwijs en zorg organiseren. Het is belangrijk dat de school een sterke positie in haar omgeving heeft en nauw samenwerkt met externe partners.

14. Aandacht voor de instroom en uitstroom van (zorg)leerlingen

Binnen 1-zorgroute wordt expliciet aandacht besteed aan de instroom van leerlingen vanuit de peuterspeelzaal naar groep 1 van de basisschool en aan de uitstroom van leerlingen uit groep 8 naar het voortgezet onderwijs. De stappen die bij deze belangrijke 'overgangen' in

de schoolloopbaan van kinderen gezet worden, maken deel uit van de 1-zorgroute. Er is sprake van een doorgaande lijn en doorgaande zorg, waarbij informatie over de specifieke onderwijsbehoeften van een leerling overgedragen wordt.

Continuïteit en doorgaande lijnen worden ook bevorderd door bij een (tijdelijke) verwijzing van een leerling 1-zorgroute door te trekken naar scholen voor speciaal basisonderwijs en scholen voor speciaal onderwijs in de regio.

1-zorgroute op groepsniveau

De cyclus van handelingsgericht werken voor de leerkracht bestaat uit zes stappen:

Stap 1

Verzamelen van gegevens van leerlingen in een groepsoverzicht en het op basis hiervan evalueren van het vorig groepsplan

Stap 2

Signaleren van leerlingen die de komende periode extra aandacht nodig hebben (preventief en proactief)

Stap 3

Benoemen van de onderwijsbehoeften van de leerlingen, in het bijzonder aandacht voor de leerlingen die bij stap 2 gesignaleerd zijn

Stap 4

Clusteren van leerlingen met vergelijkbare onderwijsbehoeften zodat zij van en met elkaar leren

Stap 5

Opstellen van een groepsplan

Stap 6

Uitvoeren van een groepsplan

Uitgangspunt is dat deze cyclus ten minste drie maal per schooljaar uitgevoerd wordt.